

HISTORIA PZWLA/PZLAM

Lekkoatletyczny ruch weterański został zapoczątkowany w latach 70 - tych ubiegłego wieku. Pierwsze mistrzostwa świata odbyły się w 1975 w Toronto/ Kanada, Europy w 1978 roku w Viareggio/ Włochy, w Polsce kilkanaście lat później. Pierwszymi organizatorami zawodów w Polsce byli koledzy z Gdańska organizujący od 1978 roku Mistrzostwa Wybrzeża. Przy OZLA utworzyli. "Klub seniora, miłośnika lekkiej atletyki". na którego czele stanął Sławomir Zieleniewski. Przez kilkanaście lat organizowali lokalnie zawody. W pierwszych takich zawodach w 1978 roku jeszcze przed utworzeniem EVAA wziął udział **Bernard Wojtkowiak** z Gdyni do dziś czynny sportowo. Prekursorem ruchu weterańskiego w Polsce należy jednak uznać **Wojciecha Kikowskiego**, który nieprzerwanie od 1983 do 2009 roku organizował corocznie w Zduńskiej Woli - w późniejszych latach również w Spale, Wiśle i innych miastach - ogólnopolskie mityngi, których uczestnikami byli między innymi Janusz Sidło, Zbigniew Radziwonowicz, Władysław Komar, Jacek Wszola. Organizował także w Zduńskiej Woli : 1992 roku 2. Mistrzostwa Polski, w latach 1997-99. Mistrzostwa Polski w Wielobojach Rzutowych, od 1998 roku, kiedy został trenerem kadry Polski lekkoatletów niepełnosprawnych - łączył organizację mityngów weteranów z zawodami niepełnosprawnych (mitingi integracyjne). Z lekkoatletami niepełnosprawnymi reprezentował Polskę na 5 olimpiadach. W 2019 został uznany trenerem 20- lecia Polskiego Komitetu Paraolimpijskiego.

Pierwszymi polskimi medalistami byli między innymi: Gabriel Mańkowski i Ryszard Krześciński biorący udział w Mistrzostwach Europy w Malmö / Szwecja (1986 r.) i Veronie /Włochy (1988 r.). W Mistrzostwach Świata w Eugene w 1989 roku w USA wystartowała 3-osobowa ekipa z Polski (Gabriel Mańkowski, Paweł Iwiński, Ryszard Szczerkowski) zasilona Polakami mieszkającymi w Stanach Zjednoczonych (Elżbieta i Andrzej Krześcińscy, Mieczysław Rutyna, Ryszard Katus) zdobywając 7 medali. To właśnie w trakcie tych mistrzostw powstał pomysł utworzenia w Polsce organizacji zrzeszającej sportowców weteranów lekkiej atletyki.

Polski Związek Weteranów Lekkiej Atletyki zarejestrowany został przez Sąd Wojewódzki w Toruniu 26 lutego 1990 r. Jest stowarzyszeniem kultury fizycznej zrzeszającym sportowców weteranów lekkiej atletyki, początkowo powyżej 40, aktualnie 35 rok życia z terenu całego kraju. PZWLA, a od 2017 roku PZLAM (Polski Związek Lekkiej Atletyki Masters) jest członkiem Światowej Federacji Weteranów Lekkiej Atletyki (WAVA, od 2001 WMA) i Europejskiej Federacji Weteranów Lekkiej Atletyki (EVAA, od 2014 EMA.). Od 2012 roku jesteśmy członkiem Polskiego Związku Lekkiej Atletyki.

PZWLA/ PZLAM) corocznie organizuje letnie i halowe mistrzostwa Polski oraz wyjazdy reprezentacji Polski na odbywające się naprzemiennie co dwa lata mistrzostwa świata i Europy, współorganizuje również inne zawody weterańskie/ masters . Organizował lub współorganizował również zawody rangi mistrzostw Europy i świata. W 2006 roku w Poznaniu jako współorganizator, a w 2015 roku już jako samodzielny organizator, w Toruniu 10 Halowe Mistrzostwa Europy i w 2019 roku, również w Toruniu, rekordowe pod względem ilości uczestników, uznane za najlepsze w historii, 8 Halowe Mistrzostwa Świata.

Współzałożycielem i pierwszym prezesem był **Gabriel Mańkowski** piastujący tę funkcję do 1998 r. Przez dwie 4 - letnie kadencje większość z prac związanych z prowadzeniem PZWLA wykonywał głównie sam. Biuro PZWLA usytuowane było w TKKF Toruń, a funkcję sekretarza pełnił prezes TKKF **Ryszard Kowalski**. Pracę Gabrysia i kolegów z "grupy toruńskiej" od 2 kadencji wspierał - jako wiceprezes - **Marian Żenkiewicz** poseł na Sejm RP. W pracę Związku włączył się "oddolnie" również **Kazimierz Dulat** z Koszalina, który corocznie, "ręcznie" w latach 1992 - 2003 opracowywał różnorodne zestawienia statystyczne z rozegranych MP i innych zawodów, był współorganizatorem od 1994 roku zawodów w Zbąszynku/ Dąbrowce - Memoriał im. Bohdana Niemca, później również zawody "o Kolejową Srebrną Szynę"

Ilość członków Związku w okresie prezesury Gabrysia nie przekroczyła 80 osób. Zorganizował 5 - krotnie halowe mistrzostwa Polski w hali KS "Olimpia" Grudziądz przy pomocy prezesa klubu **Ryszarda Szczepańskiego**. Letnie, jednodniowe mistrzostwa na wniosek prezesa organizowali koledzy z ośrodków sportowych: 1. MPW 1991 Kielce, 81 uczestników - z inicjatywy Jerzego Przyborowskiego działacze KS "Budowlani", 2. MPW 1992 Zduńska Wola, 95 ucz. - Wojciech Kikowski , 3. MPW 1993 Białystok, 85 ucz. - Jerzy Mydlarz, 4. MPW 1994 Stargard Szczeciński, 92 ucz. - Włodzimierz Różycka, Aleksander Saków, 5. MPW 1995 Zielona Góra, 116 ucz. - Andrzej Szczesny, Jerzy Duber, 6. MPW 1996 Szczecinek, 126 ucz., 7. MPW 1997 Poznań, 183 ucz.,- Jacek Zieliński i koledzy z AWF Poznań, uczestniczyło wielu olimpijczyków i gwiazd polskiej lekkiej atletyki: Władysław Komar, Tadeusz Ślusarski, Grażyna Rabsztyń, Władysław Kozakiewicz, Marian Foik, Marian Woronin, Leszek Dunecki, Grzegorz Cybulski, Władysław Nikiciuk, Jacek Wszola i wielu innych. Na spotkaniu po zawodach w programie kabaretowym wystąpił Władysław Komar.

W okresie prezesury Gabriela Mańkowskiego odbywały się również mistrzostwa Polski Weteranów w Wielobojach Rzutowych: w latach 1993,1994,1995, 1996 w Zielonej Górze które w pierwszych latach organizowali koledzy **Andrzej Szczesny** - wieloletni prezes OZLA i **Jerzy Duber** kolega, zawodnik, od 2003 roku prezes

Lubuskiego Klubu Weteranów Lekkiej Atletyki, a w późniejszych latach aktywny działacz PZWLA i PZLAM. Ten duet aż do chwili obecnej organizuje w Zielonej Górze zawody dla weteranów (2 - krotnie mistrzostwa Polski, 4-krotnie MP w Wielobojach Rzutowych, corocznie "Mityngi Winobraniowe" oraz wiele, wiele innych.

Od 4. MPW. w 1994 roku bardzo aktywnym ośrodkiem stał się Stargard Szczeciński. Pomysłodawcą utworzenia Stargardzkiego Związku Weteranów Lekkiej Atletyki był Aleksander Saków, który wspólnie z Włodzimierzem Różyczką wieloletnim prezesem Klubu Pomorze Stargard Szczeciński oraz lokalnymi działaczami Danutą Tomczak i Andrzejem Sucholasem organizowali 2 - krotnie MPW (1994 i 1999 roku). W latach 2000 do 2015 Włodek Różyczka organizował Mistrzostwa Polski w Wielobojach Rzutowych, w trakcie których w latach 2001 - 2008 odbywały się również MP w Pięcioboju Klasycznym. W ostatnich kilku latach w organizację MPwWRz zaangażował się syn Włodka, Marek Różyczka. Od 1996 roku koledzy **Sylwester Maliszewski i Wiesław Kempa** zaczęli organizować na wysokim poziomie w Trąbkach Wielkich mityngi lekkoatletyczne. Sylwek w latach dziewięćdziesiątych był bardzo aktywnym działaczem sportowym nie tylko w Gminie Trąbki Wielkie, ale i Województwie Pomorskim. Od 1997 roku był kontynuatorem i pełnił funkcję prezesa "Klubu seniora-miłośnika lekkiej atletyki", przemianowanego w 1997 roku na Klub Weterana Lekkiej Atletyki, a następnie po rejestracji w 2004 r., prezesa Pomorskiego Klubu Weterana Lekkiej Atletyki, W latach 1998 - 2002 był wiceprezesem PZWLA.

Od 1994 roku koledzy tyczkarze rywalizowali w Festiwalu Skoku o Tycze im. Wejmana, który odbywał się w hali AWF Gdańsk. Tam za aprobatą Gabrysia Mańkowskiego lokalni organizatorzy dodatkowo organizowali halowe MP w skoku o tycze, w których brali udział między innymi Edward Kozakiewicz, Wojciech Ślusarski i Władysław Komar.

W latach dziewięćdziesiątych 20 wieku odbywały się naprzemiennie mistrzostwa świata i Europy weteranów w których uczestniczyli również Polacy. Ilość wyjeżdżających na mistrzostwa była ograniczana możliwościami finansowymi. W tamtych latach polska waluta miała niewielką wartość a opłaty odbywały się w obcej walucie. Przeloty samolotowe na inne kontynenty były bardzo drogie. Mieszkanie w hotelach praktycznie było poza zasięgiem Polaków. Na mistrzostwa świata w 1991 roku w Turku / *Finlandia* / wyjechała liczna (jak na tamte czasy) 34 osobowa ekipa. Większość podróżowała i spała w autokarze, część podróżowała i spała w samochodach osobowych i "pod chmurką". Większość kosztów związanych z udziałem pokrywana była sprzedażą wyprodukowanymi w Polsce okazjonalnych ręczników i medali. Na mistrzostwa świata w 1993 roku do Myazaki wyjechało tylko 5 Polaków w tym prezes Gabriel Mańkowski. Więcej Polaków wyjeżdżało na mistrzostwa Europy. Z reguły organizowano wyjazdy autokarowe głównej grupy. Pozostali własnymi samochodami, najczęściej w gronie rodziny, Noclegi odbywały się w autokarze, na kempingach, wyznaczonych przez organizatorów tanich noclegach w salach szkolnych i akademikach. Przy wyjazdach na inne kontynenty Buffalo USA 1995, Brisbane Australia 2001, Sacramento USA 2011, Perth Australia 2016. bardzo ważna była pomoc Polonii.

Poczynając od mistrzostw świata w Eugene USA w 1989 roku przez kolejne 20 lat w trakcie rozgrywanych mistrzostw świata i Europy Zarząd PZWLA wspierał **Mieczysław Rutyna** mieszkający w Chicago USA, a w okresie letnim w Polsce w Tarnobrzegu. Mietek olimpijczyk dwu olimpiad w chodzie w Tokio w 1964 i Meksyku w 1968 roku , w latach dziewięćdziesiątych wielokrotny medalista mistrzostw świata i Europy (2-3-2.), zajmował trzecie miejsce w klasyfikacji medalowej mężczyzn, reprezentował Polskę na Walnych Zebraniach odbywających się w trakcie mistrzostw czym bardzo wspierał kolejne Zarządy PZWLA.

W klasyfikacji medalowej mistrzostw w latach dziewięćdziesiątych przewodzili Anna Włodarczyk mieszkająca w USA i Ryszard Krześciński Białobrzegi

W latach 1998 - 2002 funkcję prezesa objął **Julian Pelka**. Głównie dzięki niemu, jak również sekretarzowi związku Januszowi Nath obaj z Torunia, , wiceprezesowi Kazimierzowi Dulatowi z Koszalina, Tadeuszowi Dziekońskiemu z Białystoku, wiceprezesowi ds konkurencji nie stadionowych i Jerzemu Jurkowskiemu ze Szczecina - ich dużemu społecznemu zaangażowaniu - doszło do znacznego usprawnienia funkcjonowania Związku, polepszenia przepływu informacji (prywatnie zakup przez Juliana komputera i drukarki, redagowanie i wysyłanie pocztą licznych komunikatów do członków związku) Prezes rozpoczął pozyskiwanie pieniędzy ze środków publicznych Ministerstwa Sportu , a w kolejnych latach również Urzędu Miasta i Urzędu Marszałkowskiego, Pierwsze dofinansowanie w wysokości 6000 zł miało miejsce w 1998 roku i dotyczyło MP w Kielcach. Włączył się również w działalność statystyczną. Do dziś archiwizuje wszelkie dostępne jemu informacje dotyczące działalności "związku" zarówno w wersji elektronicznej jak i papierowej. Zmienił sposób organizacji halowych i letnich MP, który funkcjonuje aż do chwili obecnej. Zakłada on wspólną z lokalnym organizatorem organizację zawodów, gdzie po stronie PZWLA jest przyjmowanie zgłoszeń, opracowanie list startowych i przygotowanie programu zawodów, obsługa biura zawodów, dekoracje medalowe i podsumowanie mistrzostw. Po stronie lokalnego organizatora jest przygotowanie obiektów, obsługi technicznej, sędziowskiej i medycznej oraz ceremonii otwarcia zawodów. Sprawy finansowe uzgadniane odpowiednio wcześniej, głównie po stronie związku. Wszystkie prace związane z

przygotowaniem mistrzostw, tworzenie bazy danych, list startowych i programu zawodów prezes wykonywał osobiście. W pracy, przy okazji organizacji zawodów, wspierały społecznie rodziny Julka, Janusza i lokalnych organizatorów. Organizacją pozostałych MP odbywających się poza Toruniem (w wielobojach, rzutach, konkurencjach poza stadionowych i chodzie) zajmowali się lokalni organizatorzy.

Janusz Nath - sekretarz PZWLA, użyczał pomieszczeń i sprzętu swojej firmy "BOMiS" na biuro Związku, ponosił koszty i prowadził bieżącą obsługę biura do 2003 roku. Janusz wspierał działania Związku pomagając w organizacji wyjazdów na mistrzostwa świata i Europy, Od 2010 do 2018 roku redagował na FB stronę PZWLA. Od 2018 roku strona zmieniła nazwę na "Między nami mastersami". Był twórcą kolejnych monografii PZWLA: 2005 roku pod tytułem "15 lat minęło", 2006 roku " PZWLA 2006 suplement" i "To już 20 lat..." w 2010 roku. Bywał też opiekunem i tłumaczem w kontaktach z federacją światową i europejską, jak również autorem zdjęć na potrzeby związku. Bardzo ważnym faktem było włączenie się do pracy związku **Jerzego Jurkowskiego** ze Szczecina, który od 2001 roku sporządzał zestawienia statystyczne (najlepsi K + M i inne), komunikaty końcowe z MP i innych zawodów, a także jako pierwszy w 2001 roku założył stronę internetową PZWLA, a w późniejszych latach aż do chwili obecnej opracowywał w programie Exel kalkulatory do obsługi zawodów: w wielobojach rzutowych, 10 - boju, 5 - boju klasycznym i 3 - boju sprinterskim. Równie ważnym było pozyskanie w 2002 roku **Mirosława Łuniewskiego**, który będąc członkiem Zarządu, a następnie sekretarzem i wiceprezesem organizował i dotychczas organizuje zawody w chodzie sportowym, a dodatkowo przejął na siebie, głównie po Kazimierzu Dulacie, prowadzenie statystyk związku. W latach 2012 - 2015 pełnił funkcję statystyka EVAA / EMA. W Sopocie wspólnie z żoną Janką i kolegami z Pomorza (Sylwester Maliszewski, Wiesław Kempa, Zbigniew Werling, w późniejszych latach również Marzena i Tadeusz Sokołów), prowadzili Pomorski Klub Weteranów Lekkiej Atletyki, niezwykle aktywne stowarzyszenie organizujące liczne zawody weterańskie w tym Mistrzostwa Polski w Rzutach Nietypowych, Puchar Bałtyku i wiele innych mityngów rzutowych i posiadające własną stronę internetową www.pkwl.pl W latach 2002 - 2014 prace związku wspierał jako wiceprezes ds. konkurencji Non – Stadia **Tadeusz Dziekoński**, który wziął na siebie organizację i koordynację MP w konkurencjach "nie stadionowych" w Polsce i na arenie międzynarodowej. Prowadził również stronę internetową poświęconą konkurencjom "nie stadionowym". Od 2014 roku wiceprezesa ds. "non stadia" przejął **Tadeusz Maj** z Krakowa.

Na Walnym Zebraniu w trakcie Mistrzostw Polski w Sopocie w 2002 roku wybrano nowy Zarząd. Prezesem został **Wacław Krankowski**, wiceprezesem ds. organizacyjnych Julian Pełka, ds. sportowych Gabriel Mańkowski, Janusz Nath pozostał sekretarzem, a **Kazimierz Jankowski** skarbnikiem wszyscy z Torunia. W 2003 roku siedziba związku została przeniesiona do Pracowni Sztuk Plastycznych, firmy prowadzonej przez prezesa, a prace związane z prowadzeniem sekretariatu przejęła od Janusza, pracująca w PSP Krystyna Rosołowska. Nowo wybrany prezes w znacznym stopniu odciążał w pracy dotychczasowego prezesa. Nastąpił podział obowiązków. Prezes zabiegał o sprawy ogólne związane z funkcjonowaniem Związku, a wiceprezesa w ramach ustalonych zakresów działania. Niewątpliwie najwięcej obowiązków spoczywało na wiceprezesie d/s. Organizacyjnych, zwłaszcza związanych z przeprowadzeniem kolejnych Mistrzostw Polski. Prezes dbał o sprawy wizerunkowe, nowe logo Związku, papier firmowy, dyplomy (z czasem personalizowane), medale, koszulki z okolicznościowym nadrukiem, numery startowe itp. Zabiegał o pozyskanie środków finansowych od władz samorządowych i sponsorów. Zajmował się sprawami ogólnymi związanymi z przygotowaniem kolejnych Mistrzostw Polski: wynajem obiektów, obsługi technicznej i medycznej, odpowiednią oprawą plastyczną, zamówieniem medali, koszulek, dyplomów, pozyskiwaniem patronów medialnych i honorowych, zlecaniem do druku informatorów i komunikatów końcowych, a szczególnie pozyskiwaniem środków finansowych. Nadal jednak większość prac związanych z bezpośrednią obsługą organizacyjno – techniczną zawodów między innymi z przyjmowaniem zgłoszeń do zawodów, sporządzanie list startowych i programu zawodów, bieżąca obsługa mistrzostw i podsumowanie zawodów spoczywała na wiceprezesie ds. organizacyjnych Julianie Pełce. Julian również w 2002 roku w całości zmienił stronę internetową PZWLA dotychczas prowadzoną przez Jurka Jurkowskiego. Wspólnie z informatykiem, kolegą weteranem **Tomkiem Przedwojewskim** oraz dzięki pomysłowi **Janusza Rozuma** statystyka PZLA, w 2006 roku opracowali program do obsługi mistrzostw pozwalający na bardziej sprawne przeprowadzanie zawodów, szybsze porównywanie wartości wyników i łatwiejsze podsumowywanie zawodów. Pomysł polegał na wykorzystaniu tzw. "tabel węgierskich" do przeliczania wyników uzyskiwanych przez weteranów, wcześniej przeliczonych na wynik seniorski przy użyciu współczynników przeliczeniowych WMA, a następnie w oparciu o "tabele węgierskie" na punkty. Do 2005 roku podsumowywanie mistrzostw odbywało się w oparciu o kilka tomów tabel przeliczających wyniki weterańskie na punkty, zakupionych jeszcze przez Gabrysia w latach jego pierwszej kadencji. Podsumowywanie mistrzostw było bardzo praco- i czasochłonne, obciążone możliwością pomyłek. Ponadto tabele nie uwzględniały zmian współczynników przeliczeniowych, które były dokonywane w kolejnych latach. Program jest ciągle unowocześniany

i jest - prawdopodobnie - jedynym tego rodzaju programem do obsługi zawodów weterańskich w Europie, a może i na świecie.

W 2006 roku koledzy, głównie pracownicy AWF Poznań: Janusz Szydłowski - dyrektor mistrzostw, Krzysztof Kusy, Jacek Zielński i inni przy wsparciu Rektora AWF prof. dr. hab. nauk med. Jerzego Smorawińskiego lokalnych władz samorządowych oraz PZWLA, prezesa Wacława Krankowskiego, który był wiceprzewodniczącym Komitetu Organizacyjnego i wiceprezesów Gabrysia Mańkowskiego i Juliana Pełki, zorganizowali po raz pierwszy w Polsce XV Mistrzostwa Europy Weteranów Lekkiej Atletyki w których wzięło udział 3067 zawodników z 37 krajów w tym 307 Polaków, którzy zdobyli 119 medali (45-36-38).Polska ekipa zajęła 3 miejsce w klasyfikacji medalowej mistrzostw.

W latach 2002-2010 **Wacław Krankowski** - jako - prezes pełnił głównie funkcje reprezentacyjne, zajmował się działalnością statutową, pozyskiwaniem sponsorów i pieniędzy na działalność statutową, kierował pracami Zarządu i koordynował pracę Związku. Był pomysłodawcą medalu "Zasłużony dla PZWLA", który zaczęto wręczać od 2003 roku na MP w Szczecinie - za osiągnięcia sportowe, działalność społeczną na rzecz PZWLA oraz osobom wspomagającym naszą działalność finansowo lub w inny sposób. Zwiększały się również oczekiwania członków PZWLA w zakresie dalszego poszerzania funkcjonowania struktur PZWLA. Niestety również brakowało kolejnych chętnych do pracy na rzecz Związku. Julian poświęcał cały swój wolny czas i oczekiwał większej pomocy ze strony kolegów. W trakcie kolejnego Walnego Zebrania w 2006 roku które miało miejsce w trakcie MP w Toruniu wystąpiła ze strony ustępującego Zarządu propozycja przejęcia prowadzenia Związku przez kolegów z innych ośrodków. Niestety nie było chętnych i w związku z tym zamiast wyboru nowych władz wybrano zespół w składzie: Ryszard Biskup, Tadeusz Gorzechowski, Mirosław Łuniewski, Henryk Radzikowski, Mieczysław Rutyna i Zbigniew Werling który do jesieni miał przeprowadzić konsultacje i przygotować Nadzwyczajne Walne Zebranie na którym zostanie wyłoniony nowy Zarząd Związku. Walne Zebranie podjęło Uchwałę o przedłużeniu kadencji ustępującego Zarządu do czasu zwołania jesienią NWZ. Po kilkumiesięcznych negocjacjach udało się stworzyć nowy kolektyw oparty na "grupie toruńskiej". Od 2007 roku udało się Julianowi namówić do pracy w PZWLA **Elżbietę Ryczek**. Ela rozpoczęła pracę w charakterze sekretarza i z powodzeniem kontynuuje ją do chwili obecnej czym w dużym stopniu odciążała w tamtych czasach Juliana i umożliwiła dalszy rozwój Związku. Siedziba Związku została przeniesiona na stadion Miejski w Toruniu lecz Ela sprawowała funkcję sekretarza w oparciu o domowy telefon i komputer.

31 października 2007 decyzją KRS uzyskaliśmy status organizacji pożytku publicznego
Od 2010 roku główny skład Zarządu został poszerzony o **Jerzego Krauze** z Koszalina, który dzięki staraniom PZWLA, a w szczególności członków Zarządu został wybrany w 2010 roku na Wiceprezydenta Europejskiej Federacji Weteranów Lekkiej Atletyki (EVAA) , ponownie wybrany na tę funkcję w 2014 roku, którą sprawował do 2017 roku. Jurek od 2009 do 2013 roku organizował w Koszalinie na wysokim poziomie mistrzostwa Polski w 5 - boju klasycznym a w Zarządzie pełnił funkcję wiceprezesa ds. kontaktów międzynarodowych. Od 2014 zajmował się głównie działalnością w ramach EVAA oraz reprezentował Związek na arenie międzynarodowej, głównie w trakcie rozgrywania mistrzostw Świata i Europy. Często też pełniąc funkcję kierownika polskiej ekipy.

Julek w latach 2010-2018, jak dotychczas, zajmował się głównie działalnością organizacyjno – techniczną i sportową PZWLA (współorganizacją halowych, letnich mistrzostw Polski oraz od 2016 roku również MP w Wielobojach) oraz przygotowywał materiały informacyjne (komunikaty organizacyjne, informatory, komunikaty końcowe z zawodów). Na Walnym Zebraniu PZLAM w 2018 roku zrezygnował z działalności w Zarządzie. Po rocznej przerwie ponownie powrócił na stanowisko wiceprezesa w wyniku wyborów na Nadzwyczajnym Walnym Zebraniu w trakcie MP w Białymstoku w 2019 roku.

W 2011 roku ubiegaliśmy się wspólnie z miastami Bydgoszcz i Toruń o organizację Mistrzostw Świata Weteranów w 2015 lub 2016 roku. Niestety bezskutecznie. Wygrała kandydatura Lyon Francja 2015 i Perth Australia w 2016 roku. 18 maja 2012 r. podpisaliśmy umowę z EVVA wspólnie z miastem Toruń na o organizację Halowych Mistrzostw Europy Weteranów w roku 2015. Inicjatorem tego typu działań był prezes **Wacław Krankowski**. Starania prezesa na arenie międzynarodowej wspierał **Jerzy Krauze**. Przygotowaniami do organizacji halowych mistrzostw Europy w Toruniu zajmował się głównie Wacław.

10. Halowe Mistrzostwa Europy były debiutem organizacyjnym PZWLA. **Wacław** jako dyrektor generalny wziął na siebie większość spraw organizacyjnych, **Julek**, przy wsparciu **Janusza Rozuma** statystyka PZLA i **Janusza Krynickiego** głównego sędziego mistrzostw, zajął się stroną sportową mistrzostw w tym również sporządzeniem programu zawodów, w których udział wzięło 2380 zgł./ 2104 z 37/36.krajów, w tym 452 Polaków. Nasi zawodnicy zdobyli 162 medale (56+58+48). W klasyfikacji medalowej zajęliśmy 3 miejsce, nieznacznie ustępując 2 Brytyjczykom. Mistrzostwa okazały się sukcesem organizacyjnym i przyczyniły się do przyznania Polsce i miastu Toruń organizacji 8. Halowych Mistrzostw Świata w 2019 roku, które okazały się jeszcze większym sukcesem organizacyjnym. W zawodach wzięło udział (4354 zgł./ 3986 z 84 krajów w tym 870zgł./ 830. Polaków, którzy zdobywając 182 medali

(60-64-58) zajęli 3 miejsce w klasyfikacji medalowej. Podobnie jak w 10. HME **Wacław** jako dyrektor generalny wziął na siebie większość spraw organizacyjnych a **Julek** przy wsparciu **Januszów Rozuma i Janusza Krynickiego** zajął się stroną sportową mistrzostw w tym również sporządzeniem programu zawodów oraz dodatkowo nadzorował i kierował działalnością przeszło 200 osobowego wolontariatu.

W latach 2011-2019 **prezes Wacław** poza działaniami na rzecz organizacji halowych mistrzostw świata i Europy w coraz większym stopniu angażował się w prace PZWLA/ PZLAM na arenie krajowej. Był pomysłodawcą spotkań medalistów mistrzostw świata i Europy z ministrami sportu. Pierwsze takie spotkanie z Ministrem Adamem Gierszem miało miejsce w 2010 roku. Z jego inicjatywy też zaczęto nagradzać najlepszych w danym roku weteranów/ mastersów "Laurem Królowej Sportu". Statuetki były wręczane od 2011 roku przy okazji Gali Lauru Królowej Sportu organizowanej w Bydgoszczy przez prezesa KPZLA **Krzysztofa Wolsztyńskiego**. W ostatnich latach **prezes** intensywnie angażował się w pozyskiwanie sponsorów i pieniędzy na rzecz organizacji halowych mistrzostw świata i Europy oraz działalność statutową. **Wacław** również bardzo dbał o poprawę wizerunku PZLAM i właściwą oprawę zawodów mistrzostw Polski.

W organizację mistrzostw zarówno 2015 jak i 2019 roku zaangażowanych było wiele osób, głównie z Torunia. Biuro mistrzostw - Elżbieta Ryczek, Dorota i Andrzej Weber, Janusz Nath, Sławek Krankowski, Wiktor Matczyński. Biuro zawodów - Anna Kosicka, Ryszarda Stefanko, Magdalena Knut, Piotr Knut, Paulina Karwasz, Kazimierz Jankowski, Wojtek Kikowski, Gabriel Mańkowski. Wolontariat - Ewa Jankowska, Irena Matczyńska, Przemysław Stalkowski, Andżelika Dzięgiel, Dekoracje - Dagna Wlekińska, Tadeusz Maj, Jerzy Krauze

Działalność PZWLA/PZLAM w latach 2010- 2019 oparta była głównie na działaczach z Torunia. Poza Wackiem, Julkiem i Elą z Torunia w pracę "związku" angażowali się również; Janusz Nath - twórca kolejnych monografii PZWLA, opiekun i tłumacz w kontaktach z federacją światową i europejską, autor zdjęć na potrzeby "związku" Kazimierz Jankowski - skarbnik PZWLA do 2014 roku, Wiktor Matczyński - skarbnik w latach 2014 - 2018, Gabriel Mańkowski, Edward Korolko - komisja rewizyjna, pomoc przy organizacji konkursów skoku o tyczce, Dorota Weber - skarbnik od 2018 roku, Tomasz Niejadlik - rzecznik prasowy, współredagujący stronę internetową, Piotr Knut - informatyczna obsługa biura zawodów. W ostatnich latach pracę biura kolejnych mistrzostw Polski wspomagały: Ewa i Kazimierz Jankowski, Leokadia Siołkowska Irena Matczyńska, Barbara Krankowska .

Spoza Torunia w pracę na rzecz Związku angażowali się; Mirosław Łuniewski z Redy - główny statystyk, Tadeusz Dziekoński do 2014 roku następnie Tadeusz Maj wiceprezesi ds. konkurencji nie stadionowych, Jerzy Krauze - jw., Ewa Frąckowiak z Poznania - była członkiem i przewodniczącą Komisji Rewizyjnej w latach 2010-2018 , Ryszard Krzesiński Białobrzegi - przewodniczący Komisji Rewizyjnej 2002-2014, Jerzy Duber z Zielonej Góry - członek Zarządu a od 2018 roku przewodniczy Komisji Rewizyjnej, Tomasz Przedwojewski z Nidaszowa - obsługa informatyczna mistrzostw Polski, praca nad systematycznym ulepszaniem programu do obsługi zawodów.

W latach 1998 i następnych PZWLA/ PZLAM organizował kolejne mistrzostwa Polski zarówno halowe jak i letnie, oraz inne rozgrywane na stadionie jak i poza nim:

- Halowe: 1998 - 2000, 2002 - 2008 - Grudziądz lokalny organizator KS "Olimpia Grudziądz, **prezes** Ryszard Szczepański, 2001 - Warszawa - lokalny organizator Andrzej Wołkowycki, gościem honorowym mistrzostw był Leszek Balcerowicz, 2009 - 2014 Spała, 2015 - 2019 Toruń - organizator PZWLA

- Letnie: 1998 Kielce - Jerzy Przyborowski, KS. Budowlani 1999 - Stargard Szczeciński - Włodzimierz Różycka, Aleksander Saków , KS Pomorze, 2000 - Warszawa - Zbigniew Kostka i RKS "Skra" Warszawa, patronat sprawował prezydent RP Aleksander Kwaśniewski, w Klubie Olimpijskim na "Spotkaniu Pokoleń" odbyły się uroczystości związane z 10-leciem PZWLA. Gościem honorowym mistrzostw oraz bankietu była Irena Szewińska, 2001 - Zielona Góra - Andrzej Szczesny, Jerzy Duber, 2002 Sopot - koledzy z PKWLA Mirosław Łuniewski, Zbigniew Werling, 2003 Szczecin - Henryk Radzikowski, 2004 Częstochowa.- Marek Ciuk, 2005, 2006, 2007 - Toruń, 2008 Słupsk - działacze Słupskiego Klubu Lekkoatletycznego, 2009 Białystok - Jerzy Mydlarz, 2010 Toruń , 2011 - Zielona Góra, 2012 Białystok, 2013 Toruń, 2014 Radom, 2015 Toruń, 2016 Opole - Janusz Trzepizur, 2017 Kraków - Renata Nieroda, 2018 Toruń, 2019, Białystok - Jerzy Mydlarz z rodziną

- W wielobojach rzutowych: Stargard Szczeciński 2000 - 2015 (od 2001 - 2008 dodatkowo również w 5 - boju klasycznym), Zduńska Wola - 1997 - 1999, Toruń 2016 - 2019

- Mistrzostwa Polski w Rzutach z miejsca od 2004 roku, następnie w Rzutach Nietypowych, Sopot od 2004 r.

- Mistrzostwa Polski Weteranów w Chodzie: Gdańsk w ramach zawodów „o Puchar Obrońców Poczty Polskiej w Gdańsku” 5 km, mistrzostwa również na innych dystansach organizuje od 2001 roku Mirek Łuniewski

- MPW w Maratonie: Łęborg, Krynica Górská, Toruń

- MPW w Półmaratonie: Murowana Goślina,

- MP w Przełajach, Biegu na 10 km: Ciechanów, Golub Dobrzyń, Gołdap

• Mistrzostwa Polski Lekarzy, 2012-2019 - **Julian Pelka** i Dziennikarzy, 2018-2019 - **Tomasz Niejadlik** organizowane w ramach mistrzostw Polski

Koledzy z ośrodków regionalnych organizowali również liczne mityngi weteranów:

• w Zduńskiej Woli kontynuacja od 1983 .nieprzerwanie do 2009 roku, a następnych latach w Wiśle, Spale i Sieradzu - **Wojtek Kikowski**,

• w Sopocie "Puchar Bałtyku" od 2001 roku do chwili obecnej, liczne mityngi rzutowe, - **Zbyszek Werling**, **Mirosław Łuniewski**, **Marzena** i **Tadeusz Sokół**, **Jerzy Smolarek**

• Trąbki Wielkie od 1996 do 2005 roku, mityng 1a w 2005 roku rozegrany jako "Puchar Bałtyku" - **Sylwek Maliszewski**, **Wiesiek Kempa**,

• Puck 4-bój rzutowy + chód na 3000 m. od 2001 roku do chwili obecnej - **Krzysztof Jędrzejewski**, **Waldemar Plomień**

• Skórcz, mityng rzutowy w ramach Memoriału im. Sławomira Zieleniewskiego od 1998 do 2007 roku - organizowany przez PKWLA Sopot

• Zbąszynek/ Dąbrówka, w latach 1997 do 2016, Memoriał Bohdana Niemca, mityng rzutowy - **Kazimierz Dulat**, **Jerzy Jurkowski**, drugie zawody jesienią od 2003 roku rozgrywane jako mistrzostwa weteranów w 2 - boju rzutowym o "srebrną szynę"

• Cigacice, od 2003 - do 2013..sportowe małżeństwo **Janina i Jan Decowie** zorganizowali 11 x za własne pieniądze na terenie własnej posesji, bardzo cenione w środowisku, mityngi rzutowe.

• Stargard Szczeciński "Zimowy Stargard" od 2005 roku, mityngi rzutowe "Otwarcia i Zamknięcia Sezonu" - **Włodzimierz Różycka**,

• Gdańs/Gdynia Festiwal Skoku o Tyczce im. Walentego Wejmana od 1996 do 2007 dodatkowo również jako Halowe Mistrzostwa Polski w Skoku o Tyczce

• Tczew, mityngi rzutowe od 2012 do 2018 roku - organizator **Grzegorz Tyrolski**

• Łagiewniki, mityng rzutowy, Otwarte Mistrzostwa Wielkopolski i MP w Rzutach na wysokość - organizator

Czesław Roszczak

• Nowe Miasto Lubawskie, mityngi rzutowe w latach 2010-2016- organizator **Mieczysław Kubacki**

• Wechlice k. Szprotawy, od 2010, mityng rzutowy -

• Ślubice, Mistrzostwa Euroregionu, od 2012 roku mem. Zdzisława Skręty - organizator **Andrzej Szczesny**

• Dolny Śląsk (kilka miejscowości) , ok. 20 mityngów, 4 - bój 1a (60 m, 300 m, 5- skok, rzut kulą 4 kg przez głowę) - organizator **Maciej Głowacki**

Z roku na rok zwiększała się też ilość osób biorących udział w mistrzostwach świata i Europy: Oczywiście jest, że najwięcej Polaków uczestniczyło w mistrzostwach które odbyły się w Polsce: Poznaniu 307 osób i w Toruniu 2015 roku - 452 i 2019 roku - 830. Wraz ze wzrostem ilości uczestników zwiększa się również ilość zdobywanych medali - ME Budapeszt 1990 r. - 1, ME Jyväskylä 2000 r. - 27, MŚ 2001 r. Brisbane - 23 , ME 2002 r. Poczdam - 28, ME Aarhus/ Randers - 43. Rekordowe okazały się, biorąc pod uwagę ilość polskich zawodników, 6 HME w Helsinkach Finlandia w 2007 roku Polska 36 - osobowa ekipa zdobyła 24 medale: 8 złotych, 6 srebrnych i 10 brązowych. W ME w Poznaniu w 2006 roku 307 zawodników wywalczyło 119 medali (45-36-38), a polska ekipa zdobyła 3 miejsce w klasyfikacji medalowej mistrzostw. W 2010 roku rekordowe były 17. Mistrzostw Europy Weteranów Nyiregyhaza Węgry 2010 r.- 95 Polaków zdobyło 55 medali (15+20+20) W ostatnich latach w 10 HMEW które odbywały się w Toruniu 452 startujących Polaków zdobyło 162 medale (56+58+48). W klasyfikacji medalowej zdobyliśmy również 3 miejsce nieznacznie ustępując 2 Brytyjczykom. W 2018 roku w 23. Mistrzostwa Świata Masters Malaga, Hiszpania. 99 startujących Polaków zdobyło 41 medali (14+13+14). Rekordowe pod każdym względem okazały się jednak 8. HMŚ w Toruniu w 2019 rok Polaków, którzy zdobywając 182 medali (60-64-58) zajęliśmy kolejny raz 3 miejsce w klasyfikacji medalowej, lecz tym razem na świecie. W ostatnich 21. ME odbywających we Włoszech w 3 miastach Jesolo, Eraclea, Caorle. 108 startujących Polaków zdobyło 71 medali (20+27+24). Z powodu pandemii w latach 2020 -2021 na świecie zawody masters były odwoływane. Jedynie w 29-31.10.2021 r. odbyły się na Maderze 17.M.E. Non-Stadia. W Polsce udało się nam przeprowadzić w tym czasie w 2020 r. 29 i w 2021 r. 30 HMP w Toruniu, jak również letnie mistrzostwa Polski w 2020 r. w 30.MPM Lublinie oraz w 2021 r. 31.MPM Olsztynie. Kolejne 31.HMPM jak i 32. MPM odbyły się w Toruniu.

Systematycznie wzrasta liczba członków PZLAM. Obecnie "związek" liczy przeszło 500 osób. Ponadto w różnych zawodach, szczególnie w konkurencjach poza stadionowych, bierze udział liczna - około tysięczna grupa sportowców powyżej 35 roku życia nie zrzeszona w PZLAM. W świecie liczby te są o wiele bardziej okazałe, np. w USA - ok.100 000, zaś w Niemczech, Anglii, Japonii - od kilku do kilkunastu tysięcy czynnych weteranów/ mastersów lekkiej atletyki.

Dalszy szybszy rozwój ruchu weterańskiego w Polsce jest jednak hamowany brakiem zainteresowania sportem weterańskim ze strony władz sportu polskiego. Przez wiele lat próbowaliśmy, jako stowarzyszenie PZWLA, wejść w struktury organizacyjne Polskiego Związku Lekkiej Atletyki. 1 lutego 2007 roku powiało pewną nutką optymizmu. Udało się nam podpisać porozumienie o współpracy z PZLA. W 2011 roku w PZLA utworzona została Komisja ds. weteranów. Nadzwyczajny Zjazd PZLA który odbył się w styczniu 2012 spowodował zmiany zapisów statutu PZLA umożliwiające wejście w struktury związku innym organizacjom i stowarzyszeniom prowadzącym działalność w ramach lekkiej atletyki. W lipcu 2012 roku wyraziliśmy akces przystąpienia do PZLA. Na historycznym - z punktu widzenia PZWLA - Zjeździe PZLA, który odbył się 10 października 2012 roku, jak również na kolejnych, reprezentowani byliśmy - zgodnie ze statutem PZLA - przez 1 delegata. Uważamy, że jest to niewystarczająca reprezentacja naszego lekkoatletycznego środowiska w strukturach polskiego związku, który zgodnie z obowiązującym w Polsce prawem jest zobowiązany stworzyć warunki do uprawiania wyczynowego lekkiej atletyki również ludziom w średnim i podeszłym wieku. Równy dostęp do kultury fizycznej - niezależnie od wieku - gwarantuje obowiązujące w Polsce prawo, tylko - jak pokazuje praktyka - jest to teoria.

W latach 2021-2022 sytuacja w relacjach z PZLA uległa pogorszeniu. Nowy Zarząd PZLA domagał się od nas aby wszyscy nasi członkowie posiadali licencje PZLA na ogólnych zasadach dla klubów sportowych. Wyrobienie licencji łączy się z dodatkowymi kosztami i uzyskaniem zdolności do uprawiania sportu wydanym przez lekarza.. Dotychczasowy udział weteranów/mastersów w rywalizacji sportowej wymagał jedynie podpisania stosownego oświadczenia. PZLA, argumentując swoje decyzje, powołuje się na aktualną Ustawę o Sporcie, która nie uwzględnia w swoich zapisach sportu amatorskiego i wyczynowego ludzi w średnim i starszym wieku.

Osobiście, po kilku miesiącach starań, 15 grudnia 2021 roku na posiedzeniu Sejmowej Komisji Sportu zaproponowałem wprowadzenie uzupełnienia zapisów do ustawy w zakresie w 2 artykułów /proponowane zmiany pogrubioną, pochyloną cześć/.

Art. 13.

1. Polski związek sportowy ma wyłączne prawo do:

- 1) organizowania i prowadzenia współzawodnictwa sportowego o tytuł Mistrza Polski oraz o Puchar Polski w danym sporcie;
- 2) ustanawiania i realizacji reguł sportowych, organizacyjnych i dyscyplinarnych we współzawodnictwie sportowym organizowanym przez związek;
- 3) powołania kadry narodowej oraz przygotowania jej do igrzysk olimpijskich, igrzysk paraolimpijskich, igrzysk głuchych, mistrzostw świata lub mistrzostw Europy, **w tym również w zakresie sportu amatorskiego.**
- 4) Sport amatorski organizowany w Polsce przez poszczególne związki sportowe lub wydelegowane do tego celu stowarzyszenia kultury fizycznej lub osoby fizyczne w oparciu o odrębne przepisy federacji światowych dla sportu amatorskiego.**

Art. 37. 1. Zawodnik uczestniczący we współzawodnictwie sportowym organizowanym przez polski związek sportowy jest obowiązany do uzyskania orzeczenia lekarskiego o stanie zdrowia umożliwiającym bezpieczne uczestnictwo w tym współzawodnictwie.

2. Zasada ta nie dotyczy sportowców amatorów uczestniczących w rywalizacji sportowej w oparciu o stosowne oświadczenie i przepisy światowych federacji dla poszczególnych dyscyplin sportowych.

Dodanie do istniejących zapisów tego typu zmian nie burzyło istniejące ustawy i w związku z tym ustawa mogła być szybko znolizowana. Zaproszone na posiedzenie komisji władze PZLA w osobach prezesa Henryka Olszewskiego, wiceprezesa Sebastiana Chmarę i sekretarza związku nie poparły zaproponowanych zmian. W podsumowaniu posiedzenia Komisji Sportu zaproponowano by wszelkie tego typu inicjatywy w przyszłości kierować do ministra sportu. Z tego wynika, że są nikłe szanse na jakiegokolwiek zmiany w Ustawie o Sporcie tym bardziej, że nie mamy poparcia ze strony PZLA i posłów, którzy również mogliby wystąpić z inicjatywą ustawodawczą i przy uzyskaniu poparcia odpowiedniej liczby posłów, w przeciagu krótkiego czasu, dokonać zmian zapisów w ustawie.

Nasze i naszych członków - całkowicie społeczne - zaangażowanie nie wystarcza do zorganizowania struktur mogących skupić w swoich szeregach wszystkich chętnych, czynnych po 35 roku życia lekkoatletów. Do tego potrzebne są również pieniądze, których nie ma na sport ludzi "nieco starszych". Szkoda, bo uprawianie sportu weterańskiego to nie tylko korzyści natury zdrowotnej (potwierdzam to jako lekarz), a co za tym idzie również oszczędności państwa związane z wydatkami na leczenie. To również tworzenie pozytywnych - "prozdrowotnych" i sportowych wzorców - wśród młodych ludzi. Mimo wielorakich utrudnień, pełnego samofinansowania swojej działalności sportowej, nasi członkowie w dotychczasowych startach w zawodach rangi mistrzostw świata, Europy i Masters Games – w których udział bierze jednorazowo do kilkunastu tysięcy uczestników z kilkudziesięciu krajów - zdobyli dotychczas reprezentując barwy Polski - na przestrzeni 30 lat – 1825 medali (584 + 638 + 603)

Finansowanie mistrzostw Polski oraz innych działalności Związku odbywało się w oparciu o składki członkowskie, opłaty startowe pozyskiwane od zawodników oraz wsparcie sponsorów. Od 1998 roku pozyskujemy również fundusze z Ministerstwa Sportu, Urzędów Miast i Urzędów Marszałkowskich, miast organizatorów, jako dofinansowanie MP w oparciu o wcześniej sporządzone wnioski, od 2008 roku również w ramach 1 % podatku dochodowego.

W trakcie tegorocznych 32. Mistrzostw Polski Masters odbyło się Walne Zebranie PZLAM, które wybrało nowe władze „związku”. Z kandydowania do Zarządu PZLAM zrezygnował Julian Pełka. Skład nowego Zarządu zmienił się w stosunku do poprzedniego jedynie na stanowisku wiceprezesa ds. organizacyjnych. Na miejsce Juliana został powołany Radosław Sekieta z Łodzi. W Komisji Rewizyjnej Kazimierza Jankowskiego zastąpiła Anna Kubczak – Kosicka.

Aktualny skład Zarządu: **Wacław Krankowski** - Prezes Zarządu, **Elżbieta Ryczek** - Sekretarz, **Dorota Weber** – Skarbnik, **Radosław Sekieta** – Wiceprezes ds. Organizacyjnych, **Jerzy Krauze** - Wiceprezes ds. Marketingu i Kontaktów Międzynarodowych, **Mirosław Łuniewski** - Wiceprezes ds. Statystyki i Chodu Sportowego, **Tadeusz Maj** - Wiceprezes ds. Konkurencji Niestadionowych.

Komisja Rewizyjna: **Jerzy Duber** – Przewodniczący, **Danuta Kapturska** – Członek, **Anna Kubczak-Kosicka** - Członek

Aktualnie siedziba Polskiego Związku Lekkiej Atletyki Masters mieści w Toruniu ul. Bema 23/29 na terenie Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji, na Stadionie Miejskim im. Grzegorza Duneckiego Bieżące informacje o PZLAM na naszej stronie internetowej www.pzlam.pl.

Toruń, dn.3.07.2022 autor: Julian Pełka